

ностите на градското население — 350 милиона пуда и бихме имали запас за външната търговия и за подобряване на селското стопанство. Неурожаят бе толкова голям, че получихме средно не повече от двадесет и осем пуда от десятина. Получи се дефицит. Ако смятаме, както смята статистиката, че са необходими осемнадесет пуда на човек, от всеки човек трябва да вземем по три пуда и да осъдим на известно недояждане всеки селянин, за да осигурим полугладното съществуване на армията и на работниците от промишлеността. Ето при това положение за нас не се оказва друг изход, освен да намалим максимално изземването и да го превърнем в данък“ (Съч. т. 32, стр. 299—300).

Писмото на В. И. Ленин от 14 май 1921 г. до Г. М. Кржижановски от президиума на Госплана дава най-пълна представа за ленинския подход при използването на съветските статистически материали.

В това писмо В. И. Ленин, като посочва сериозните недостатъци в планирането на народното стопанство („Единен народностопански план у нас за сега не се чувствува. Преобладава стремежът да повдигнем абсолютно всичко“), набелязва възловите въпроси, които трябва да залегнат в основата на плана за най-близкия период и във връзка с това се спира на методите за съставянето на плана. Наред с икономическото изучаване на въпросите Ленин подчертава значението и на статистическото изучаване.

В писмото се обръща особено внимание на въпросите на промишлеността. През 1921 г. коренно се преустройваше ръководството на промишлеността, заменяше се системата на „главкизма“, характерна за периода на военния комунизъм и която се отличаваше с изключителна централизация, с по-гъвкава и децентрализирана система. Една от основните задачи на плана, определени от Ленин, беше задачата за концентрация на промишленото производство в най-големите предприятия, за да бъдат най-рационално използвани ограничените суровини и продоволствени ресурси, с които тогава разполагаше държавата (тези указания бяха отразени в решенията на VI конгрес на ВСНХ, състоял се на 18—21 май 1921 г.). Такова преустройство на промишлеността, казваше Ленин, изисква точни изчисления в колко големи предприятия може да се съсредоточи цялото производство и колко предприятия следва да бъдат затворени. Как трябва да се подходи при това изчисление. Владимир Илич подчертаваше, че изчислението трябва да се направи по отделни отрасли на промишлеността и по-нататък пише: „Това, както се вижда, е извънредно важен въпрос, който изисква особено грижливо проучване: първо, чисто статистическо (данните за 1920-та година, а по възможност и за 1918—1919 год., понякога като изключение спомагателно значение ще имат и данните на предвоенната статистика); второ, икономическо...“ (Съч. т. 32, стр. 389). Към въпроса за концентрацията на промишленото производство в най-големите предприятия В. И. Ленин се връща отново в проекта на наредбата на СТО (съвета на труда и отбраната) до местните съветски учреждения. В наредбата се отбелязва голямото значение на този въпрос и необходимостта от статистическо отчитане на съществуващите „излишни“ предприятия.

Като се опираше на статистическите данни, В. И. Ленин анализираше икономическата ефективност от използването на материалните и трудови ресурси и целесъобразността от провеждането на един или други стопански мероприятия.